

АДМІНІСТРУВАННЯ І РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД ЯК ФУНКЦІОНАЛИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНІВ

*Помаза-Пономаренко А. Л., к.держ.упр., докторант і провідний
науковий співробітник навчально-науково-виробничого центру
Національного університету цивільного захисту України*

Зовнішньоекономічна функція держави є продовженням його внутрішньогосподарської функції, яка реалізується у двох формах – адміністрування та регулювання. У централізованій економіці зовнішньоекономічна діяльність піддається адмініструванню й контролю з боку державних органів. Власне, існує державна монополія зовнішньої торгівлі, порушення якої розглядається як правопорушення. Проте зовнішньоекономічні зв'язки потребують і регулювання з боку держави.

Україна стала на шлях децентралізації влади, що передбачає зменшення функцій «план – контроль» і перехід до координації та виваженого регулювання. Це вимагає наукового обґрунтування концепту застосування м'якіших та ефективніших методів впливу держави на здійснення зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). У цьому контексті основною метою втручання держави в ЗЕД є забезпечення економічних і політичних інтересів країни. У той же час, держава сама схильна приймати на себе здійснення ряду видів зовнішньоекономічних дій, що приносять доходи, і які потребують державної участі. У сучасних умовах будь-яка держава тим чи іншим чином регулює, стимулює або обмежує практично всі сфери міжнародних економічних відносин, поширюючи свою дію на зовнішню торгівлю, міжнародний рух капіталу, валютні і кредитні відносини, науково-технічний обмін, переміщення робочої сили.

Зважаючи на загальноприйняте трактування поняття «державне регулювання» і враховуючи сучасні тенденції в галузі науки «Публічне управління та адміністрування» [1; 2], можемо сформулювати визначення державного регулювання зовнішньоекономічних відносин – це сукупність форм, методів й інструментів впливу на економічні відносини між країнами, що використовуються державними органами, службами й інституціями, відповідно до державних і національних інтересів, цілей і завдань. Держави здійснюють свій вплив за допомогою прийняття законів та інших підзаконних актів.

Як відомо, функціонал – це відображення векторного простору на базову множину для даного простору, здебільшого на множину дійсних чисел. Прикладом функціоналу є норма. Зважаючи на таке визначення, можемо стверджувати, що сутнісно адміністрування та регулювання і є тими функціоналами, які на легітимній (правовій) основі спрямовують

зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів, забезпечуючи цим соціально-економічний розвиток держави та її населення.

Загальновідомі два основних напрямки зовнішньоекономічної політики урядів – протекціонізм і фритредерство. Політика протекціонізму спрямована на захист власної промисловості, сільського господарства від іноземної конкуренції на внутрішньому ринку. Характерними для протекціонізму є високі митні тарифи, обмеження імпорту. Фритредерство – це політика вільної торгівлі. Воно передбачає скасування різного роду обмежень на шляху імпорту товарів, установлення низьких митних тарифів. Варто відзначити, що сьогодні непоодинокими є випадки, коли спостерігається ситуація комбінованого застосування обох цих підходів, підґрунтя яких становить низка методів і засобів державного регулювання ЗЕД.

Разом із тим, ураховуючи затверджений Президентом України «пакет реформ» [3], зокрема щодо децентралізації влади, і тенденції глобальної інтеграції, сьогодні перед Україною стоїть завдання щодо вдосконалення своєї державної політики у сфері ЗЕД. Власне, має відбутися зміна пріоритетів управлінських функцій – перехід від суто адміністративного управління до виваженого регулювання. Серед методів регулювання ЗЕД (правових, адміністративних, економічних і соціально-психологічних) міжнародна спільнота надає очевидний пріоритет правовим методам як основі формування та функціонування інших механізмів публічного управління такою системою господарювання. З огляду на це вважаємо, що державна політика України у сфері ЗЕД повинна бути спрямована на покращення системи методів її здійснення шляхом корегування вітчизняної законодавчої бази, на розширення участі України у міжнародних зв'язках, а також на впровадження дистанційного контролю у сфері ЗЕД і віддаленого митного спостереження.

Література

1. Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посіб. / Бакуменко В. Д., Бондар І.С., Горник В. Г., Шпачук В. В. – К. : КНУКіМ, 2016. – 167 с.

2. Стеценко Ж. В. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / Ж. В. Стеценко // Економічний Вісник НТУУ «КПІ». – 2010. – Режим доступу: <http://economy.kpi.ua/uk/node/145>.

3. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.